

До питання визначення місця конституції України в системі бюджетного законодавства

Чернадчук О.В., асистент кафедри АГПФЕБ СумДУ

«Конституція як основний закон – це єдиний нормативно-правовий акт найвищої сили ... чи кілька таких актів, що регламентують окремі сторони суспільного буття, розглядуваного у першу чергу у зв'язку з організацією і здійснюванням державного владарювання; встановлюють засади державного ладу, порядок формування, організації і діяльності ключових ланок державного механізму; визначають основи територіальної організації держави та відповідно державної влади; закріплюють основи правового статусу фізичної особи, її юридично виражених взаємовідносин з державою» [1, с. 110]. Конституція є основним та найвищим за юридичною силою законом в державі. О.Є. Кутафін зазначає, що Конституція слугує базою законодавства та визначає його характер, а власне законодавство, на його думку розвиває приписи Конституції при детальному регулюванні суспільних відносин [2, с.175]. Її норма, маючи найвищу силу, встановлюють загальні засади правового регулювання суспільних відносин в державі. Отже можна зробити висновок, що Конституція України, з одного боку є важливим елементом законодавства а з іншого органічно пов'язує всі елементи системи законодавства в єдину цілісну структуру.

Конституція встановлює загальні принципи побудови бюджетної системи: законності, справедливості, неупередженості, збалансованості, гласності, контролю.

Принцип законності знаходить своє відображення в ст.ст. 92, 95 Конституції України, так відповідно до ст.92 виключно законами України встановлюється Державний бюджет України і бюджетна система України, в той же час ст.95 визначає, що виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків.

Принципи справедливості, неупередженості, збалансованості та гласності встановлені ст. 95 Конституції України, згідно положень якої бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами та територіальними громадами, в той же час, держава прагне до збалансованості бюджету України, а регулярні звіти про доходи і видатки Державного бюджету України мають бути оприлюднені.

Принцип контролю міститься в ст. 97 Конституції України, в якій зазначено, що Кабінет Міністрів України відповідно до закону подає до Верховної Ради України звіт про виконання Державного бюджету України, та зазначається що цей звіт повинен бути оприлюднений. В свою чергу ст.98 визначає спеціальний контрольний орган, що здійснює бюджетний контроль – Рахункову палату Верховної Ради України, яка від імені Верховної Ради України здійснює контроль за використанням коштів державного бюджету.

В Конституції визначається порядок затвердження державного бюджету, який щорічно затверджується Верховною Радою України, встановлюється бюджетний період, який триває з 1 січня по 31 грудня щорічно, при цьому за особливих обставин може встановлюватись інший період (ст. 96 Конституції). Крім того, Основним законом, визначаються повноваження парламенту, президента та кабінету міністрів в бюджетній сфері. Так відповідно до ст. 85 Конституції до повноважень Верховної Ради України належить затвердження державного бюджету України та внесення змін до нього, контроль за виконанням державного бюджету та прийняття рішення щодо звіту про його виконання. Президент України підписує закони прийняті парламентом (ст. 106), в тому числі і закон про державний бюджет. Кабінет міністрів України розробляє проект закону про державний бюджет і забезпечує виконання затвердженого парламентом державного бюджету, а також звітує про виконання перед ним (ст. 116) [3].

Таким чином Конституція України є джерелом бюджетного права України, проте спірним є питання щодо включення її до складу бюджетного законодавства, оскільки предметом регулювання її не є виключно бюджетні відносини, окрім того будучи основним законом держави, вона ніби «знаходиться над галузевим законодавством», і як вже

зазначалось органічно пов'язує своїми приписами всі елементи системи законодавства. Таким чином вважаємо недоцільним включати Конституцію в бюджетне законодавство.

Література

1. Джерела конституційного права України / Ю. С. Шемшученко, Н. М. Пархоменко, О. В. Скрипнюк [та ін.] / [відп. ред. : Ю. С. Шемшученко, О. І. Ющик]. – К. : Наук. думка, 2010. – 710 с.
2. Кутафин О.Е. Предмет конституционного права / О.Е. Кутафин. — М.: Юристъ, 2001. — 444 с.
3. Конституція України Закон: України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.